

Notmark matrikel 8 + 27

Notmark tidligere kro - nu Notmark 23.

Lokalhistoriker Andreas Jensen fortæller :

Den ældste efterretning om Notmark kro har jeg funden i et på stedet opbevaret dokument fra året 1734, hvoraf det fremgår, at inderstedet, som byggedes for mange år siden af Jep Clausen. Det nævnte år åfståes ejendommen til dennes søn Peter Jebsen.

Billede af kroen / Gæstgiveriet 1866

Byggegrunden tilligemed den til stedet hørende toft på 4 skepper land, har førhen hørt til boelstedet Klingbjerg, hvorfor krostedets ejer var forpligtet til, årligt at gøre en høstdagsarbejde med en optager på nævnte gård. Denne forpligtelse afløstes 1883, med en årlig skatteafgift på 4 mark 35 Pfenning deraf 1 mark 35 pf. før høstdagen og 3 mark for landet. (denne skat kaldtes rentebanks-renter, som ophørte efter 41 års forløb, ved genforeningen 1920).

Endvidere fik stedet ved separationen i året 1773 et lanstilliggende på 8 skepper, som udlagtes af byens 4 gårdmænd i fællesskab. Den årlige afgift derfor var 17 mark, som gårdmændene delte indbyrdes. Denne afgift afløstes fra 1 april 1884, efter at den var betalt i rigelig 100 år.

I årene 1883 / 84 afløste den prøjsiske forvaltning, alle de gamle ydelser og modydelser til den årlige rentebanksrente som skulde betales i 41 år.

Det nuværende beboelseshus er opført 1829 af Hans Christian Fink. Højtømmeret er opført i efteråret 1860 af Hans Iversen.

Selvstændigt privilegium synes kroen ikke til at have haft i ældre tid. Denne frihed havde kromanden i Hundslev, som så atter afstod den til kromanden i Notmark, mod at denne så til gengæld skulde købe sit øl og bændevin hos ham. På samme måde var byens indbyggere forpligtede til at købe deres øl og brændevin som de brugte ved festlige lejligheder, som bryllup og barselgilder og lignende, hos kromanden i Hundslev. Disse forpligtelser afløstes ved ytringsfrihedens ikrafttrædelse. Som afløsningssum måtte Notmark og Hundslev betale 78 rdlr. Daværende kroman C. Iversen dømtes til at betale 33 rdlr. i afløsning. Denne sum vilde kromanden i Hundslev dog ikke gøre krav på hvis C. Iversen, som hidtil vilde købe sit øl og brændevin hos ham, og da Iversen var villig dertil, ordnedes sagen på denne måde.

I året 1773 (ved separationen) ejedes stedet af Andreas Lausen, som tillige var hestedrager. (Han skrives som Andreas Lorenzen). I hans tid var beværtningen et årstid borte fra stedet. Den var da henlagt til Peter Madsens hus i Hundslev. Det er et af de såkaldte præsteinderstesteder, bygget på præstegårdsgrund. I det nævnte hus er skæneskabene fra sin tid endnu bevarede. Stor omsætning af de våde varer har der vist ingensinde været i Notmark kro. Beværtningen har nærmest været af den slags, hvor byens fædre kan samles til et muntert lag, uden at det udarter til udskejelser. I vore fædres unge dage samledes ungdommen også ofte der til et muntert svingom i kroens lille dansesal, som nu er omdannet til aftægtsbolig. Stor var denne dansesal just ikke, som en almindelig bondegårds storstue med murstensgulv og tøj-kister og skrin langs væggen (som ved en sådan lejlighed brugtes til siddepladser). Men den tids mennesker vare nøjsomme i mere end en henseende. Hvem tænkte vel på kneben plads, når musikkens toner gjen-nembævede luften, og stundom, et lille tramp på tæer ne, så var den tids laksko ikke finere, end at de kunde tage det med. Men tiderne skifter, nu stilles der større fordringer og dansesalen er nu stor med fint bræddegulv.

Offentlig dans afholdtes for sidste gang den 15. februar 1877 i Kroen. Et sluttet gilde for byens indbyggere afholdtes den 10. februar 1885.

Da lød der for sidste gang musikkens toner inden døre, og som C. Iversen med et stille suk, bemærkede, da vi nedskrev disse linier : "det lyder aldrig mer ". Krostedet ligger nemlig så inde-klemmt mellem naboerne, så der ikke kan tænkes på en tidssvarende udvidelse, hvad der vel heller næppe vilde kunne forrente sig, thi som kromanden bemærkede en aften vi talte om denne sag "Byen er for lille og dens indbyggere for sjældent til at det lønner sig at være kromand her".

Der har da også i den sidste tid været underhandlinger igang om at afstå beværtningsfriheden til C. Mathiesen på øvelgønne, hvor der førhen har været kro. Hidtil har det dog, efter gentagne ansøgninger ikke lykkedes et opnå myndighedernes tilladelse til denne ordning.

Gennem en længere årrække har der også været drevet uldkatteri der på stedet. I den for-biløbende bæk, hvor et vandhjul var anbragt, fik man drivkraften til maskinen. Denne virksomhed grundlagtes af Hans Iversen i året 1858 og fortsattes af hans søn og efterfølger C. Iversen, til 1884, da det nedlagtes. Det bedste år som forretningen havde, var i 1867, da der forarbejdedes 616 nummere, som tilsammen gav 1777 pund uld.